

СВІТОВЕ ТА УКРАЇНСЬКЕ ВИРОБНИЦТВО РІПЧАСТОЇ ЦИБУЛІ: СУЧАСНИЙ СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

ШЕПЕЛЬ А.В. – кандидат сільськогосподарських наук

orcid.org/0000-0002-9955-4569

Херсонський державний аграрно-економічний університет

Постановка проблеми. Згідно з даними FAO, ріпчаста цибуля займає друге місце після томатів серед найважливіших овочевих культур у світовому овочівництві як за площею вирощування, так і за обсягами виробництва. Вона є цінним джерелом вітамінів і мінеральних речовин, серед яких солі кальцію, калію, фосфору, заліза, а також мікроелементи, такі як цинк, мідь та алюміній. Листя цибулі містить від 35 до 90 мг вітаміну С на 100 г, тоді як у цибулинах його концентрація становить 4-10 мг на 100 г свіжої маси. Ріпчаста цибуля є однією з найважливіших овочевих культур у світовому сільському господарстві, поступаючись за значенням лише томатам. Вона відіграє значну роль у забезпеченні продовольчої безпеки, має високу економічну цінність та широке використання в харчовій промисловості. Проте виробництво цибулі ріпчастої як в Україні, так і у світі супроводжується низкою викликів, пов'язаних із коливанням урожайності, нестабільністю ринку, сезонністю виробництва та залежністю від кліматичних умов. В Україні виробництво ріпчастої цибулі характеризується нестабільною динамікою, що зумовлено як внутрішніми економічними факторами, так і зовнішніми ринковими впливами. Основні проблеми галузі включають високу собівартість вирощування, необхідність залучення значних фінансових ресурсів, дефіцит кваліфікованої робочої сили та технологічну відсталість багатьох підприємств. Крім того, значні коливання обсягів виробництва призводять до нестабільності цін на внутрішньому ринку, що знижує конкурентоспроможність українських виробників на світовому рівні. З огляду на це, актуальним є дослідження сучасного стану виробництва ріпчастої цибулі, аналіз світових та українських тенденцій, оцінка ефективності вирощування та визначення перспектив розвитку галузі в умовах глобальних змін та інтеграції України у міжнародний ринок.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Дослідження Свиридовського В.М. показали, що підвищення передпосівного порогу з 70% до 90% НВ сприяє збільшенню висоти рослин на 16,8-21,1%, а застосування біологічного та хімічного захисту підвищує цей показник на 12,9-17,1% [1, с. 3]. Сергій Стефанюк проводив дослідження в умовах Львівщини у 2019-2020 рр., порівнюючи врожайність різних гібридів ріпчастої цибулі. Виявив, що гібриди Бонус F1 та Скапіно F1 забезпечили врожайність 24,7 т/га та 23,0 т/га відповідно, перевищуючи контрольний сорт Банк F1 з показником 22,7 т/га. Також було відзначено високі показники товарності та біохімічного складу цибулин цих гібридів [2]. Барабаш О., Таране Л., Сич З. стверджують, що із дворічних овочевих культур, які вирощують в Україні, до родини Цибулеві

відносять цибулю ріпчасту, цибулю шалот і цибулю порей, які формують ріпчасті або циліндричні цибулини, різні за формою, розміром та забарвленням, утворюють подібне насіння, мають тонкі ниткоподібні корінці, вузькі трубчасті або лінійні листки, квіткову стрілку та шапкоподібний зонтих [3].

Цибуля ріпчаста (*Allium cepa* L.) належить до родини Цибулеві (*Alliaceae*) роду Цибуля (*Allium*), який об'єднує близько 400 видів. Харчова цінність рослин зумовлена високим вмістом вуглеводів та азотистих речовин. У цибулинах міститься від 7 до 21% сухої речовини, у листках – від 6,2 до 7,0%. Рослини цибулі є одними із найкращих вітамінних продуктів цілодобового споживання [4, с. 88]. Yohannes Gelaye, Kelemu Nakachew, Solomon Ali стверджують, що цибуля (*Allium cepa* L.) є найважливішою комерційною овочевою культурою, яку широко вирощують у всьому світі. Країни по всьому світу вирощують цибулю через її харчову цінність, лікувальні властивості, вміст мінералів, білків. За обсягами виробництва цибуля посідає друге місце після томатів [5].

Метою даного дослідження є аналіз сучасного стану виробництва ріпчастої цибулі в Україні та у світі, визначення основних тенденцій, проблем і перспектив розвитку галузі в умовах сучасних економічних та ринкових викликів. Для досягнення цієї мети у статті ставляться такі завдання: оцінити динаміку виробництва ріпчастої цибулі в Україні та у світі за останні десятиліття на основі статистичних даних FAO та інших джерел, проаналізувати урожайність ріпчастої цибулі в різних країнах світу та визначити фактори, що впливають на її рівень, дослідити експортно-імпортні операції з ріпчастою цибулею, оцінити їх вплив на внутрішній ринок України та міжнародну торгівлю, оцінити перспективи розвитку виробництва ріпчастої цибулі в Україні, враховуючи світові тенденції, економічні умови та можливості підвищення конкурентоспроможності продукції. Результати дослідження сприятимуть розробці ефективних стратегій розвитку галузі, підвищенню її продуктивності та конкурентоспроможності як на внутрішньому, так і на світовому ринках.

Матеріали та методика досліджень. У дослідженні використано комплексний підхід до аналізу виробництва ріпчастої цибулі в Україні та світі, який включає статистичні, економічні та агротехнічні методи оцінки. Основними джерелами інформації стали офіційні дані Продовольчої та сільськогосподарської організації ООН (FAO), Державної служби статистики України, профільних аграрних міністерств та наукових установ. Крім того, було проаналізовано наукові публікації, що стосуються сучасних тенденцій у виробництві ріпчастої цибулі, її

врожайності та факторів, що впливають на розвиток галузі. Для дослідження експортно-імпорتنих операцій з ріпчастою цибулею використано методи економічного аналізу, аналіз структури експорту та імпорту. Отримані результати узагальнено та представлено у вигляді аналітичних таблиць, графіків та діаграм, що дозволяє наочно продемонструвати тенденції розвитку виробництва ріпчастої цибулі та перспективи його вдосконалення.

Результати та обговорення. По результатам Качанова Т.В., Савостяник С.Ю. із внесенням 25% розрахункової дози мінеральних добрив врозкид і 75% з поливною водою при дотриманні рівня зволоження 90-80-70% НВ забезпечував не тільки високі прирости врожаю цибулі ріпчастої озимої Августа, але й дозволив отримати добрі показники якості продукції [6].

За даними Продовольчої та сільськогосподарської організації ООН (ФАО), щорічно у світі вирощується близько 98 мільйонів тонн цибулі ріпчастої на площі приблизно 5 мільйонів гектарів у 143 країнах [7]. На рис. 1 представлено динаміку виробництва та площі збору врожаю ріпчастої. Виробництво (червона лінія) та площа збору (синя лінія) демонструють стійке зростання протягом усього періоду. Найшвидший ріст спостерігається з 2000 по 2023 рік. Виробництво зростає швидше, ніж площа збору, що свідчить про підвищення врожайності (можливо, завдяки вдосконаленню технологій, селекції або механізації). У 2008-2010 рр. та 2021-2023 рр. площа збору демонструє невеликі спадання, тоді як виробництво продовжує зростати. Це може свідчити про: покращення ефективності вирощування (більший урожай з меншої площі), тимчасові кліматичні або економічні фактори, що вплинули на площу посівів. У 2022 р. спостерігається максимальний рівень виробництва та площі збору, у 2023 р. площа збору дещо скоротилася, що може бути наслідком несприятливих погодних умов або змін у попиті.

На рис. 2 представлено середнє співвідношення виробництва ріпчастої цибулі та шалоту у різних регіонах світу за останні 30 років. Азія – беззаперечний лідер (64,6%). Майже дві третини світового виробництва припадає на Азію. Це пояснюється великим виробництвом у Китаї, Індії, Пакистані, Бангладеш і Туреччині. Високий внутрішній попит у цих країнах сприяє збільшенню виробництва. Америка (12%) та Африка (11,6%) – майже рівні частки. У Північній і Південній Америці ключовими виробниками є США, Мексика та Бразилія. Світове виробництво цибулі ріпчастої та шалоту стабільно зростає протягом останніх 30 років. Врожайність підвищується, що дозволяє отримувати більше продукції з тієї ж площі. Можливі коливання у виробництві спричинені як кліматичними, так і економічними факторами. Незважаючи на незначний спад у 2023 році, загальна тенденція залишається позитивною, що свідчить про подальше зростання виробництва у світі. В Африці значну частку забезпечують Єгипет, Нігерія, Судан та Алжир. Обидва регіони мають помірний рівень виробництва порівняно з Азією. Європа (11,5%) – на одному рівні з Африкою. Азія домінує у світовому виробництві, що пояснюється великою кількістю населення, традиціями споживання та сприятливими кліматичними умовами.

Америка, Африка та Європа мають порівнянні частки, але їх внесок значно нижчий за азіський. Океанія відіграє мінімальну роль у світовому виробництві ріпчастої цибулі та шалоту. Загалом, структура виробництва залишається стабільною, і в найближчі роки Азія збереже лідерство на ринку цибулі ріпчастої та шалоту (рис. 4). Китай (24,28 млн т) і Індія (22,43 млн т) – два найбільші виробники, які разом забезпечують понад 46% світового виробництва цибулі ріпчастої, США (3,73 млн т), Іран (2,38 млн т) та Єгипет (2,38 млн т) – три наступні країни за обсягами

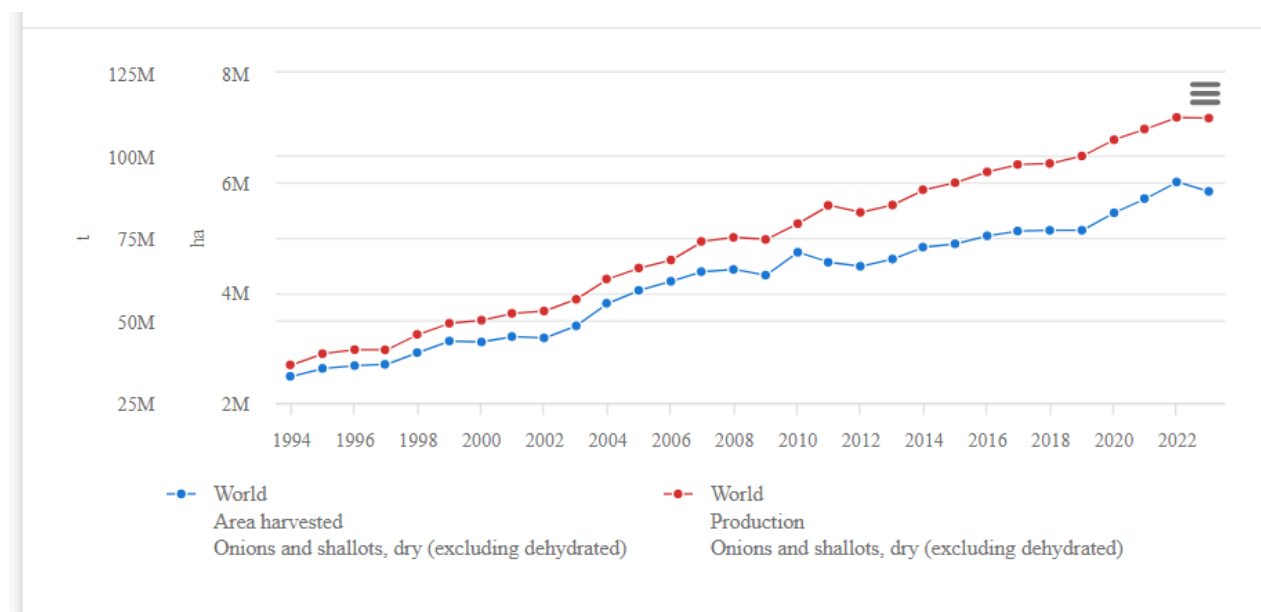

Рис. 1. Обсяги виробництва та урожайності цибулі ріпчастої та шалот, ФАО (середнє 1994-2023 рр.) [7]

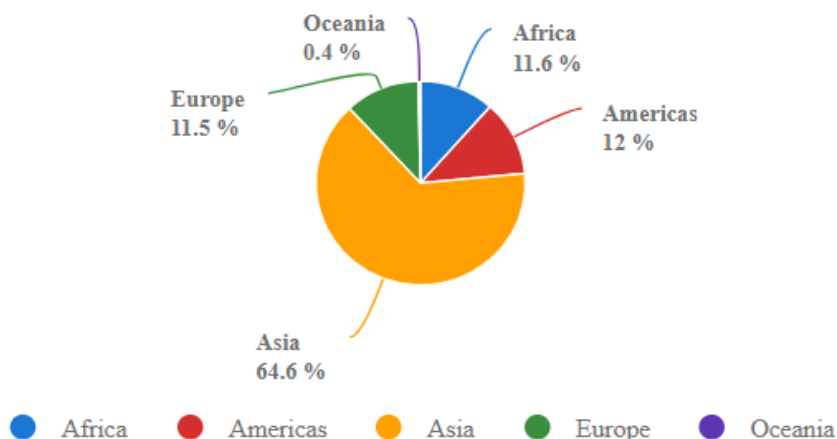

Рис. 2. Частка виробництва цибулі ріпчастої та шалот в світі по континентах світу (середнє 1994-2023 рр.) [7]

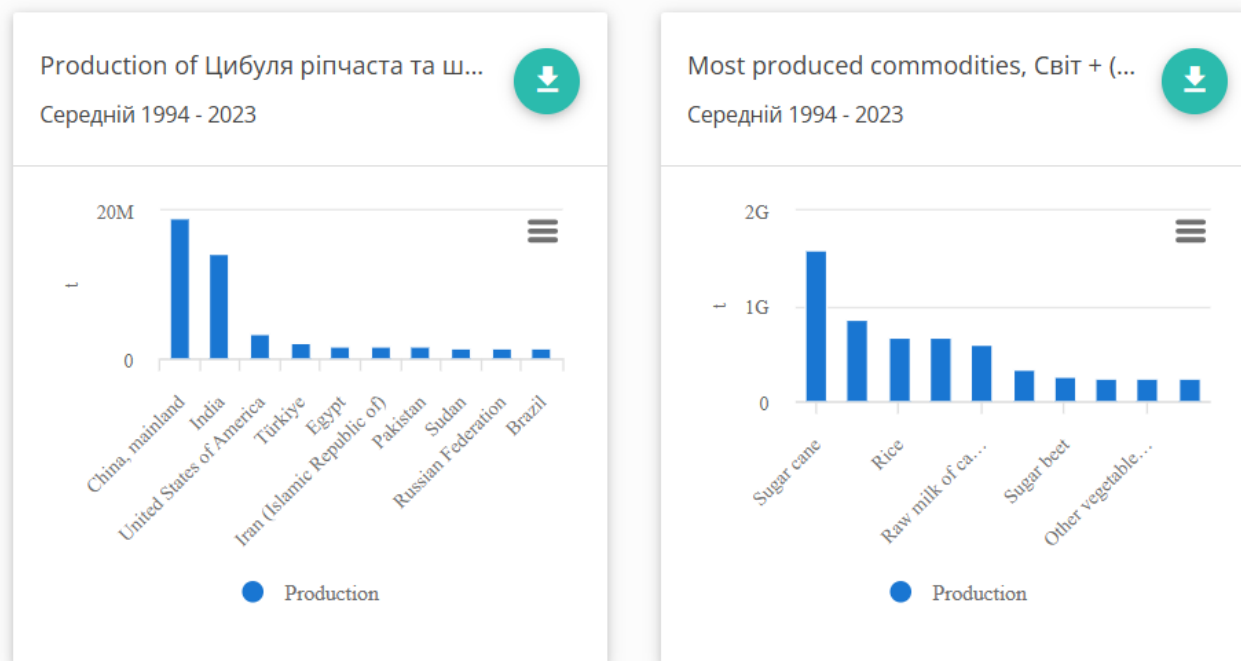

Рис. 3. Топ-10 виробників найбільш при виробництві цибулі ріпчастої та шалот у світі (середнє 1994-2023 рр.) [7]

виробництва. Домінування Китаю та Індії пояснюється великими площами вирощування та високим внутрішнім попитом, позиція США свідчить про значне виробництво для внутрішнього споживання та експорту, Єгипет та Іран є важливими виробниками, що експортують цибулю до Європи та Азії. Туреччина відіграють важливу роль у постачанні цибулі на ринки Східної Європи та Близького Сходу. Рис. 4 демонструє

глобальну концентрацію виробництва та ключові регіони, що впливають на світовий ринок ріпчастої цибулі.

В Україні посівні площі під цибулею ріпчастою становлять близько 30-40 тисяч гектарів, із середньою врожайністю 25-30 тон з гектара, що забезпечує валовий збір на рівні 910-930 тисяч тон [8]. Варто зазначити, що значну частину української цибулі вирощують в особистих господарствах, які забезпечують

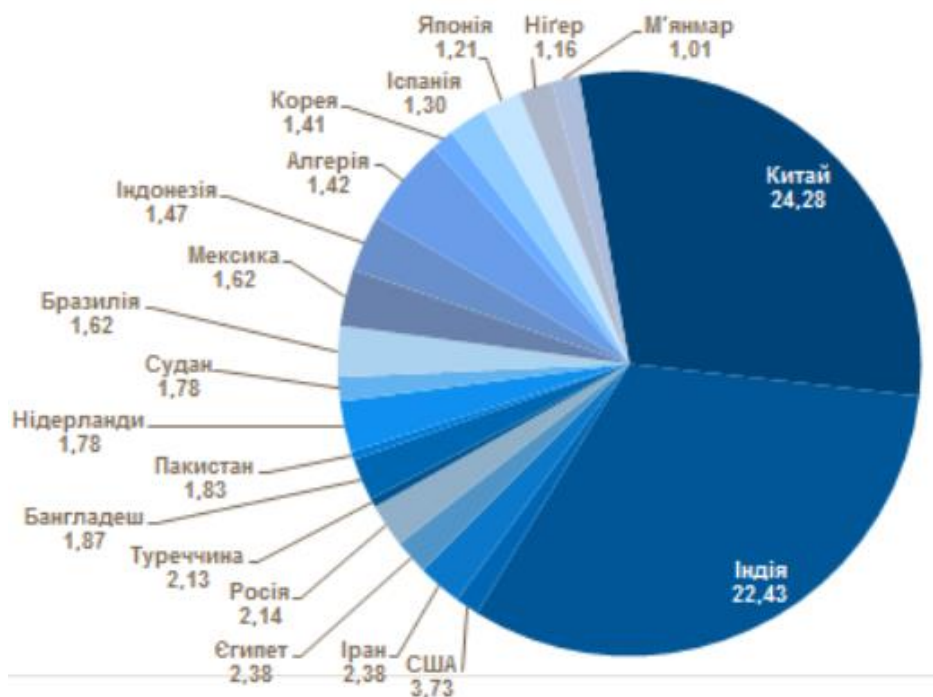

Рис. 4. ТОП 20 виробників цибулі ріпчастої в світі, млн. т. за даними FAOSTAT [7]

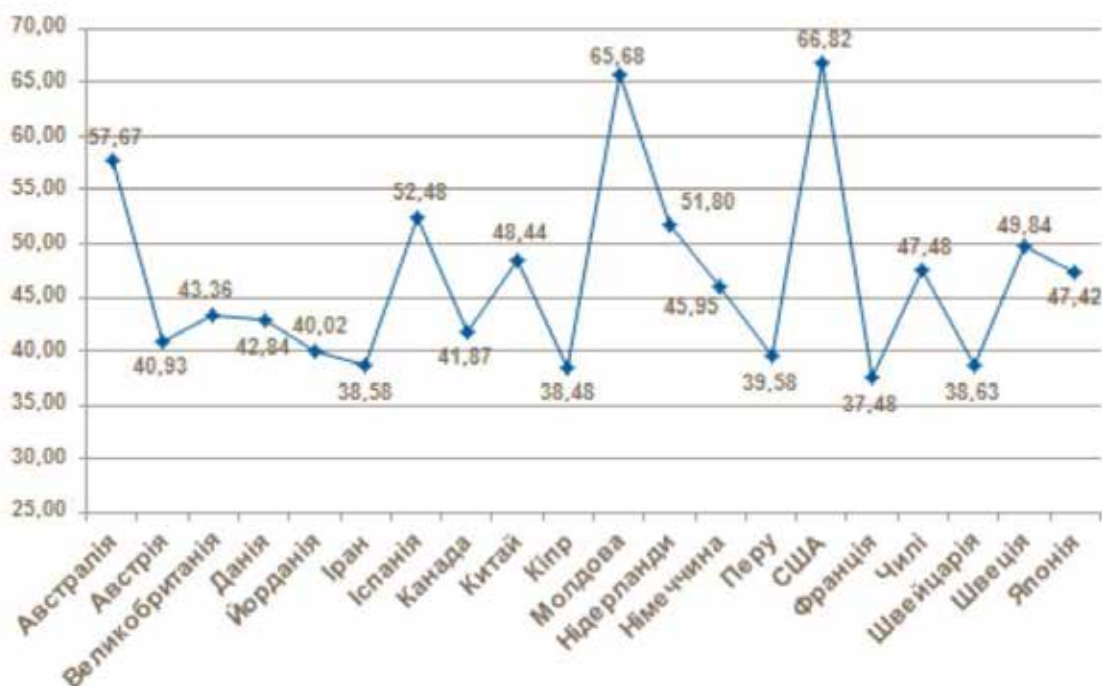

Рис. 5. Урожайність цибулі ріпчастої в світі [7]

майже 90% від загального обсягу виробництва [3]. Середній світовий показник збору врожаю – 22 т/га, але найбільшим середнім показником врожайності є 66,82-65,68 т/га, якого було досягнуто в США та Молдові відповідно. Провідні фермерські господарства можуть вирощувати врожай понад 100 т/га.

Рис. 5 демонструє урожайність ріпчастої цибулі в різних країнах. Показники коливаються від 37,48 т/га до 66,82 т/га, що вказує на суттєву різницю між країнами. Найвищі показники урожайності США – 66,82 т/га Нідерланди – 65,68 т/га. Ці країни мають найвищу урожайність, що може пояснюватися сучасними

технологіями, ефективними агротехнічними методами та сприятливими кліматичними умовами.

Є значний розрив між країнами: у передових аграрних країнах урожайність може бути майже вдвічі вищою, ніж у країнах із менш продуктивними методами. Країни Європи мають відносно стабільні показники, але вони не перевищують 50-55 т/га. Нідерланди та США демонструють передові позиції завдяки ефективному агрови-робництву. Аналіз площ посіву ріпчастої цибулі (рис. 6) у світі за даними ФАО: основні країни-виробники – Індія (1306 тис. га) та Китай (1101 тис. га) займають домінуючі позиції у світі за площею посіву цибулі, Нігерія (556,47 тис. га) також є значним виробником, проте відстає від лідерів у понад два рази. Інші великі виробники. Пакистан (137,90 тис. га), Індонезія (158,17 тис. га), Бангладеш (185,74 тис. га) – ці країни мають суттєві площі посівів, що свідчить про важливість цибулі у їх сільському господарстві. Судан (96,59 тис. га), В'єтнам (97,73 тис. га), Уганда (86,46 тис. га) теж входять у топ-країн за площами вирощування. Україна має 54,80 тис. га посівів, що є відносно невисоким показником у порівнянні з лідерами [9]. Отже, Україна має потенціал для розширення посівних площ цибулі, особливо враховуючи сприятливі агрокліматичні умови. Rodney Aku та інші стверджували, що цибуля – це культура, яка потребує достатньої кількості води для вирощування. Це свідчить про те, що для отримання високих урожаїв цибулі необхідна оптимальна вологість ґрунту. [10, с. 48].

Вирощування ріпчастої цибулі є капіталомістким процесом, що потребує значних фінансових вкладень. Високий рівень затрат праці та необхідність залучення сезонних робітників знижують зацікавленість вітчизняних аграріїв у цьому напрямі, оскільки більшість

підприємств надає перевагу механізованому виробництву. Додатковим стримувальним фактором є складність інтегрованої системи захисту посівів, яка вимагає значних ресурсів, своєчасного виконання всіх агротехнічних заходів, а також спеціальних знань у сфері агрономії. Аграрні підприємства України демонструють майже вдвічі вищу врожайність ріпчастої цибулі порівняно з особистими селянськими господарствами. Це пояснюється значними інвестиціями у високоякісний посівний матеріал та використанням сучасних технологій вирощування.

Аналіз ринку показує, що вартість 1 кг якісного насіння стартує від 3500 грн. При дотриманні технологічних вимог, врахуванні погодних умов та інших факторів потенційна врожайність може перевищувати 70 т/га. Останні роки характеризуються суттєвими коливаннями обсягів внутрішнього виробництва ріпчастої цибулі, що спричинило зростання її імпорту. Так, у 2022 р. було завезено приблизно 105,5 тис. т. цієї продукції. Для порівняння, імпортна частка становила майже 10% від загального внутрішнього виробництва. За перші чотири місяці поточного року обсяги ввезення вже досягли 40,5 тис. т. (табл. 1).

У минулому році середньозважена вартість імпортової ріпчастої цибулі становила 0,62 долара США за кілограм, тоді як у 2023 р. цей показник зріс до 0,79 долара США за кілограм. На внутрішньому ринку нинішня ціна досягла 55 грн, що еквівалентно приблизно 1,5 долара США за кілограм. За сприятливих ринкових умов аграрний бізнес уже давно міг би перейти до вирощування цієї культури, враховуючи труднощі з вирощуванням і реалізацією традиційних маржинальних зернових та олійних культур. Проте на заваді цьому процесу стоїть

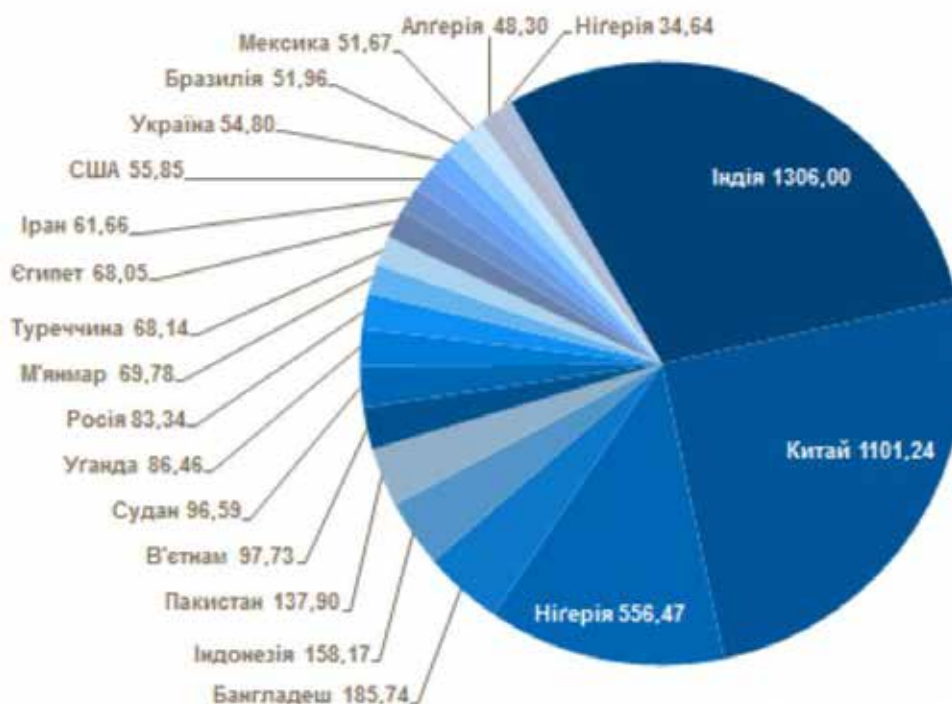

Рис. 6. Площа посіву цибулі ріпчастої у світі за даними ФАО [7]

Таблиця 1

Зовнішньоекономічна статистика торгівлі цибулею ріпчастою в Україні

Код і найменування позиції товару за УКТЗЕД		Цибуля	
Період		січень-квітень 2023 р.	2022 р.
Імпорт	Вартість, тисяч доларів США	31998	65443
	Питома вага	0,16%	0,11%
	Вага нетто, т	40508	105520
Середня ціна 1 кг імпорту, доларів США		0,79	0,62
Експорт	Вартість, тисяч доларів США	14	288
	Питома вага	0,00%	0,00%
	Вага нетто, т	36	394
Середня ціна 1 кг експорту, доларів США		0,39	0,73

Джерело: складено за даними досліджень митної статистики [11]

Таблиця 2

Економічна ефективність виробництва цибулі ріпчастої в умовах поточного маркетингового сезону

Елементи витрат	Витрати на 1 га, грн	Витрати на 1 т при урожайності, т/га		
		20	35	70
Оплата праці разом із відрахуваннями ЄСВ, грн	71000	3550,0	2028,6	1014,3
Насіння посівне (іноземне), грн	17500	875,0	500,0	250,0
Добрива, грн	55000	2750,0	1571,4	785,7
Засоби захисту рослин, грн	15263	763,2	436,1	218,0
ПММ, грн	5100	255,0	145,7	72,9
Витрати на зрошення (придбання і обслуговування), грн	200000	10000,0	5714,3	2857,1
Витрати на воду, грн	90000	4500,0	2571,4	1285,7
Амортизація, грн	5500	275,0	157,1	78,6
Витрати на ремонт та запчастини, грн	10000	500,0	285,7	142,9
Орендна плата, грн	4500	225,0	128,6	64,3
Інші матеріальні витрати, грн	4000	200,0	114,3	57,1
Загальновиробничі витрати (включаючи єдиний податок), грн	47786,3	2389,3	1365,3	682,7
Всього виробничих витрат, грн	525649,3	26282,5	15018,6	7509,3
Собівартість реалізації разом із витратами на збут, грн	567701,2	28385,1	16220,0	8110,0
Рівень рентабельності за ціни реалізації 1 кг – 30 грн, %		5,7	85,0	269,9
Рівень рентабельності за ціни реалізації 1 кг – 35 грн, %		23,3	115,8	331,6
Рівень рентабельності за ціни реалізації 1 кг – 40 грн, %		40,9	146,6	393,2

Джерело [11]

недостатня обізнаність щодо економічної доцільності виробництва, а також складність агротехнічних заходів. Розглянемо це питання з експертної точки зору, аналізуючи різні можливі стратегії виробництва (табл. 2).

Кернасюк Ю стверджує, що фактична собівартість вирощування 1 кг ріпчастої цибулі залежатиме від рівня отриманої врожайності. При мінімальному середньому показнику 20 тон з 1 га собівартість продукції складатиме приблизно 26,3 грн/кг, що лише покриватиме витрати без отримання прибутку. Водночас збільшення врожайності до 35 тон з 1 га дозволить знизити цей показник до 15,0 грн/кг, а за досягнення 80 тон з 1 га витрати скоротяться до 7,5 грн/кг, що створить передумови для високої рентабельності. Однак для досягнення таких результатів необхідні значні фінансові вкладення – до 524,6 тис. грн на 1 га. Сюди входять витрати на якісний посівний матеріал (вітчизняний або імпортований), засоби захисту рослин, мінеральні добрива та облаштування системи крапельного зрошення.

Важливим аспектом у плануванні такого виробництва є також організація належних умов зберігання та ефективної реалізації врожаю.

Україна має значний потенціал для розвитку виробництва ріпчастої цибулі, зважаючи на сприятливі агрокліматичні умови, наявність родючих ґрунтів та можливості розширення виробничих площ. Проте для ефективного розвитку галузі необхідно враховувати ряд ключових аспектів та тенденцій.

1. Підвищення урожайності та якості продукції через використання високоякісного посівного матеріалу як вітчизняного, так і іноземного виробництва. Впровадження сучасних агротехнологій, включаючи крапельне зрошення, системи живлення та ефективний інтегрований захист рослин та оптимізація сівозміни для запобігання виснаженню ґрунтів і зменшення ризиків поширення хвороб.

2. Розвиток інфраструктури зберігання та переробки, будівництво сучасних сховищ із регульованими умовами

зберігання для мінімізації втрат продукції та стабілізації цін на ринку. Створення потужностей для первинної та глибокої переробки (сушка, заморожування, виробництво порошку тощо) для розширення експортних можливостей.

3. Підвищення ефективності логістики та ринкової інтеграції через формування кооперативів та об'єднань виробників для покращення збуту продукції та зменшення впливу посередників, розширення каналів реалізації через торговельні мережі, онлайн-платформи, прямі контракти з переробниками та експортерами.

4. Зміцнення позицій на зовнішніх ринках через вихід на нові експортні ринки шляхом відповідності міжнародним стандартам якості та сертифікації продукції та розширення співпраці з країнами ЄС, Близького Сходу та Азії, де зростає попит на ріпчасту цибулю.

5. Державна підтримка та інвестиції в галузь шляхом впровадження програм фінансування для фермерів, спрямованих на модернізацію господарств та підтримка досліджень та впровадження інновацій у сфері селекції, агротехнологій та автоматизації виробництва, залучення іноземних інвестицій для розвитку переробної галузі та експорту.

Висновки. Виробництво ріпчастої цибулі є важливим сегментом світового та українського аграрного ринку. Аналіз тенденцій у цій галузі свідчить про значний потенціал для нарощування виробництва в Україні, однак існують певні виклики, які потребують вирішення. Світові тенденції демонструють зростання виробництва ріпчастої цибулі, особливо в країнах Азії, які є лідерами за обсягами вирощування. Україна, хоча й займає помітне місце серед виробників, поки що не входить до топових країн. Українське виробництво характеризується коливанням площ посіву та урожайності через вплив кліматичних умов, рівень застосування агротехнологій та економічну ситуацію в агросекторі.

Основні проблеми галузі включають високі виробничі витрати, сезонність, необхідність значних інвестицій у якісний посівний матеріал, зрошення, захист посівів і зберігання продукції. Також важливим викликом є нестабільність ринку, що впливає на рівень цін і рентабельність виробництва. Перспективи розвитку українського ринку ріпчастої цибулі пов'язані із впровадженням сучасних технологій вирощування, розширенням експортного потенціалу, модернізацією системи зберігання та переробки, а також покращенням логістики та маркетингової стратегії виробників. Економічна ефективність виробництва може бути підвищена завдяки застосуванню високоврожайних сортів, впровадженню інноваційних агротехнологій та покращенню доступу до фінансових ресурсів для малих та середніх фермерів. Загалом, враховуючи зростаючий попит на цибулю ріпчасту, як на внутрішньому, так і на зовнішніх ринках, а також можливість підвищення конкурентоспроможності українських виробників, подальший розвиток цієї галузі є перспективним. Однак для цього необхідне стратегічне планування, інвестиції та підтримка з боку держави, що сприятиме стабільному зростанню виробництва та підвищенню його рентабельності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Свиридовський В. М. Продуктивність цибулі ріпчастої залежно від режимів зрошення та захисту рослин на півдні України. Автореферат. URL: https://www.ksau.kherson.ua/files/avtoreferaty_dysertaciyi/%D0%90%D0%B2%D1%82%D0%BE%D1%80%D0%B5%D1%84%D0%B5%D1%80%D0%B0%D1%82%D0%A1%D0%B2%D0%B8%D1%80%D0%B8%D0%B4%D0%BE%D0%B2%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B8%D0%B9%20%D0%92.%D0%9C....pdf (дата звернення 25.02.2025).
2. Стефанюк С. Вирощування цибулі ріпчастої в умовах Львівщини. 2022. *Вісник Львівського національного екологічного університету. Серія Агрономія*, (26). С. 110–113. <https://doi.org/10.31734/agronomy2022.26.110> URL: <https://visnyk.lnup.edu.ua/index.php/agronomy/article/view/55/44> (дата звернення 25.02.2025)
3. Барабаш О., Таране Л, Сич З. Цибуля ріпчаста – технологія вирощування. URL: https://agromage.com/stat_id.php?id=1054 (дата звернення 25.02.2025)
4. Вітанов О. Д., Зелендін Ю. Д., Чефонова Н. В. Цибуля ріпчаста: ефективні агрозаходи: *монографія*; за ред. д-ра с.-г. наук, проф. О.Д. Вітанова. Київ: Аграрна наука, 120 с. URL: <https://doi.org/10.31073/978-966-540-617-4> (дата звернення 25.02.2025).
5. Yohannes Gelaye, Kelemu Nakachew, Solomon Ali. A Review of the Prospective Effects of Spacing and Varieties on Onion Yield and Yield Components (*Allium cepa* L.) in Ethiopia. *Academic Editor: Stephen G. Schwartz*. First published: 22 March 2024. URL: <https://doi.org/10.155/2024/2795747> URL: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1155/2024/2795747> (дата звернення 27.02.2025)
6. Качанова Т.В., Савостянник С.Ю. Показники якості цибулі ріпчастої озимої за краплинного зрошення. URL: <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/5960/1/%D0%A2%D0%B5%D0%B7%D0%B8.pdf> (дата звернення 28.02.2025)
7. Crops and livestock products. FAOSTAT. URL: <https://www.fao.org/faostat/en/#data/QCL/visualize> (дата звернення 25.02.2025).
8. Цибуля та часник – ключові факти. URL: <https://www.yara.ua/crop-nutrition/onion/onion-and-garlic-key-facts/> (дата звернення 25.02.2025).
9. Вітанов О.Д. Сучасні системи виробництва овочів: *монографія*. Вінниця: ТОВ «ТВОРИ», 2022. 214 с. URL: <https://ovoch.com.ua/naukovi-vidannya/knigi-monografii1/> (дата звернення 24.02.2025).
10. Rodney Aku, Paul Kristiansen¹ and Michael Coleman¹ Water management and irrigation for bulb onion (*Allium cepa* L.) growth and development in the Papua New Guinea Highlands: *A review Asia Pacific Journal of Sustainable Agriculture Food and Energy (APJSAFE)* ISSN: 2338-1345 e ISSN 2808-8948.2023. Vol. 11 (2) pp. 47-58. URL: <https://ojs.bakrie.ac.id/index.php/APJSAFE/about>
11. Кернасюк Ю. Агробізнес на цибулі. URL: <https://www.growhow.in.ua/ahrobiznes-na-tsybuli/> (дата звернення 20.02.2025).

REFERENCES:

1. Svyrydovskiy V. M. (2018) Produktivnist tsybuli ripchas-toi zalezno vid rezhymiv zroshennia ta zakhystu roslin na pivdni Ukrainy [Productivity of bulb onions depending

- on irrigation regimes and plant protection in southern Ukraine]. *Avtoferat*.: https://www.ksau.kherson.ua/files/avtoferaty_dysertaciyi/%D0%90%D0%B2%D1%82%D0%BE%D1%80%D0%B5%D1%84%D0%B5%D1%80%D0%B0%D1%82%20%D0%A1%D0%B2%D0%B8%D1%80%D0%B8%D0%B4%D0%BE%D0%B2%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B8%D0%B9%20%D0%92.%D0%9C...pdf (accessed February 25, 2025).
2. Stefaniuk S. (2022) Vyroshchuvannia tsybuli ripchastoi v umovakh Lvivshchyny [Cultivation of bulb onions under the conditions of Lviv region]. *Visnyk Lvivskoho natsionalno ekolohichnoho universytetu. Seriya Ahronomiia* <https://doi.org/10.31734/agronomy2022.26.110> URL: <https://visnyk.lnup.edu.ua/index.php/agronomy/article/view/55/44> (accessed February 25, 2025).
 3. Barabash O., Tarane L, Sych Z. (2025) Tsybulia ripchasta – tekhnolohiia vyroshchuvannia [Bulb onion – cultivation technology]. URL: https://agromage.com/stat_id.php?id=1054 (accessed February 25, 2025).
 4. Vitanov O. D., Zelendin Yu. D., Chefonova N. V. (2024) Tsybulia ripchasta: efektyvni ahrozakhody [Bulb onion: effective agronomic measures.]: monohrafiia; za red. d-ra s.-h. nauk, prof. O. D. Vitanova. Kyiv: Aharna nauka, 120 p. URL: <https://doi.org/10.31073/978-966-540-617-4> (accessed February 25, 2025).
 5. Yohannes Gelaye, Kelemu Nakachew, Solomon Ali. A (2024) Review of the Prospective Effects of Spacing and Varieties on Onion Yield and Yield Components (*Allium cepa* L.) in Ethiopia. *Academic Editor: Stephen G. Schwartz*. First published: 22 March 2024. URL: <https://doi.org/10.155/2024/2795747> URL: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1155/2024/2795747> (accessed February 27, 2025).
 6. Kachanova T.V., Savostianyk S.Iu. (2018) Pokaznyky yakosti tsybuli ripchastoi ozymoi za kraplynnoho zroshennia [Quality indicators of winter bulb onion under drip irrigation.]. URL: <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/5960/1/%D0%A2%D0%B5%D0%B7%D0%B8.pdf> (accessed February 28, 2025).
 7. Crops and livestock products. FAOSTAT. URL: <https://www.fao.org/faostat/en/#data/QCL/visualize> (accessed February 22, 2025)
 8. Tsybulia ta chasnyk – kliuchovi fakty [Onion and garlic – key facts.]. URL: <https://www.yara.ua/crop-nutrition/onion/onion-and-garlic-key-facts/> (accessed February 25, 2025).
 9. Vitanov O.D. (2022) Suchasni systemy vyrobnytstva ovochiv [Modern vegetable production systems.]: monohrafiia. Vinnytsia: TOV «TVORY». 214 p. URL: <https://ovoch.com.ua/naukovi-vidannya/knigi-mono-grafii1/> (accessed February 24, 2025).
 10. Rodney Aku, Paul Kristiansen1 and Michael Coleman1 (2023) Water management and irrigation for bulb onion (*Allium cepa* L.) growth and development in the Papua New Guinea Highlands: A review *Asia Pacific Journal of Sustainable Agriculture Food and Energy (APJSAFE)* ISSN: 2338-1345 e ISSN 2808-8948.2023. Vol. 11 (2) pp. 47-58. URL: <https://ojs.bakrie.ac.id/index.php/APJSAFE/about>
 11. Kernasiuk Yu. Ahrobiznes na tsybuli [Agribusiness in onion production]. URL: <https://www.growhow.in.ua/ahrobiznes-na-tsybuli/> (accessed February 21, 2025).
- Шепель А.В. Світове та українське виробництво ріпчастої цибулі: сучасний стан і перспективи розвитку**
- Дослідження спрямоване на аналіз сучасного стану виробництва ріпчастої цибулі в Україні та світі, визначення основних тенденцій, проблем і перспектив розвитку галузі в умовах сучасних економічних та ринкових викликів. Зокрема, увагу приділено оцінці динаміки виробництва, впливу агротехнічних та економічних факторів на врожайність культури, а також дослідженню експортно-імпортних операцій та їхнього впливу на внутрішній ринок України.
- У роботі використано комплексний підхід, який включає статистичний аналіз, економічні методи та агротехнічні дослідження. Для оцінки виробничих тенденцій застосовано методи розрахунку середньорічних темпів зростання, аналізу варіації площ посівів і врожайності, кореляційно-регресійний аналіз. Аналіз експортно-імпортних операцій проведено за допомогою розрахунку коефіцієнтів конкурентоспроможності та оцінки цінової політики. Польові експерименти дали змогу дослідити вплив технологій вирощування, систем удобрення та зрошення на продуктивність культури.
- Дослідження показало, що Україна має значний потенціал у виробництві ріпчастої цибулі, проте галузь стикається з низкою викликів. Основними проблемами є нестабільність ринку, коливання урожайності, технологічна відсталість багатьох господарств і залежність від кліматичних умов. Водночас впровадження сучасних технологій вирощування, ефективне використання зрошення та добрив, а також розвиток логістичних ланцюгів здатні суттєво підвищити конкурентоспроможність української продукції.
- Виробництво ріпчастої цибулі в Україні має значний потенціал розвитку, проте для його реалізації необхідні комплексні заходи, спрямовані на підвищення ефективності технологій вирощування, покращення якості продукції та розширення експортних можливостей. Державна підтримка, інноваційні підходи до вирощування та стабілізація внутрішнього ринку можуть стати ключовими факторами зміцнення позицій українських виробників на міжнародному ринку. Отримані результати можуть бути використані для розробки стратегій розвитку галузі та підвищення її продуктивності.
- Ключові слова:** ріпчаста цибуля, виробництво, урожайність, експорт, імпорт, агротехнології, конкурентоспроможність, світовий ринок, зберігання, перспективи розвитку.
- Shepel A.V. Global and Ukrainian onion production: current state and development prospects**
- The study aims to analyze the current state of onion production in Ukraine and worldwide, identify key trends, challenges, and development prospects of the industry in the context of modern economic and market challenges. Particular attention is paid to assessing production dynamics, the impact of agrotechnical and economic factors on crop yield, as well as studying export-import operations and their influence on Ukraine's domestic market.
- The study employs a comprehensive approach, including statistical analysis, economic methods, and agrotechnical research. To assess production trends, methods such as calculating average annual growth rates, analyzing variations in cultivated areas and yields, and correlation-regression analysis were used. The analysis of export-import operations was conducted using competitiveness

coefficient calculations and price policy assessment. Field experiments enabled the examination of the impact of cultivation technologies, fertilization systems, and irrigation on crop productivity.

The dynamics of changes in sown areas, yields, exports, and imports of onions are analyzed based on FAOSTAT data and other analytical sources. The leading producing countries, including China, India, the USA, Egypt, and Turkey, are identified and their contribution to global production is characterized. The position of Ukraine in the global market is separately considered, analyzing its production indicators and the specific challenges faced by the industry in economic and climatic conditions. The research revealed that Ukraine has significant potential in onion production; however, the industry faces several challenges. The main issues include market instability, yield fluctuations, technological backwardness of many farms, and dependence on

climatic conditions. At the same time, the implementation of modern cultivation technologies, efficient use of irrigation and fertilizers, and the development of logistics chains can significantly enhance the competitiveness of Ukrainian products.

Onion production in Ukraine has considerable development potential, but its realization requires comprehensive measures aimed at improving cultivation technologies, enhancing product quality, and expanding export opportunities. Government support, innovative cultivation approaches, and market stabilization can become key factors in strengthening the positions of Ukrainian producers in the international market. The obtained results can be used to develop industry development strategies and improve its productivity.

Key words: onion, production, yield, export, import, agrotechnologies, competitiveness, global market, storage, development prospects.